

Anonimizēta versija

Tulkojums

C-97/22 – 1

Lieta C-97/22

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu

Iesniegšanas datums:

2022. gada 10. februāris

Iesniedzējtiesa:

Landgericht Essen (Vācija)

Datums, kurā pieņemts iesniedzējtiesas nolēmums:

2021. gada 27. decembris

Prasītāja:

DC

Atbildētājs:

HJ

***Landgericht Essen* [Esenes apgabaltiesa]**

Lēmums

Lietā

DC pret HJ

I.

Eiropas Savienības Tiesai saskaņā ar LESD 267. panta pirmās daļas a) punktu un otro daļu tiek uzdots šāds jautājums par Savienības tiesību normu interpretāciju:

Vai Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes

Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK (turpmāk tekstā – “Direktīva 2011/83/ES”) 14. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka attiecīgā norma situācijā, kad pasūtītājs no gribas izteikuma par būvniecības līguma noslēgšanu, kas ir ticis noslēgts ārpus uzņēmuma telpām, atsakās tikai pēc tam, kad tirgotājs jau ir (pilnībā) sniedzis savus pakalpojumus, neparedz tirgotājam nekādas tiesības uz pakalpojuma vērtības atlīdzību vai kompensāciju arī tad, ja saskaņā ar tiesību normām par atteikuma tiesiskajām sekām gan nav izpildīti nosacījumi par tiesībām uz pakalpojuma vērtības atlīdzību, tomēr tirgotāja sniegto būvniecības pakalpojumu rezultātā ir palielinājušies pasūtītāja aktīvi, proti, viņš ir netaisni iedzīvojies?

II.

[..] [omissis: apsvērumi par tiesvedības apturēšanu]

Pamatojums:

A.

Fakti un atbilstošās tiesību normas:

I.

Izskatāmās lietas pamatā ir šādi faktiskie apstākļi:

Prasītāja, pamatojoties uz subrogācijas kārtā pārņemtām tiesībām, pieprasa no atbildētāja samaksāt celtniecības speciālista nodrošinājumu atbilstoši *BGB* (*Bürgerliches Gesetzbuch*) [Vācijas Civilt kodeksa] 650.f panta 1. punktam, pakārtoti – veikt (daļēju) samaksu par cedenta izpildīto darbu un sniegtajiem pakalpojumiem.

2020. gada 6. oktobrī atbildētājs savā remontējamā mājā ar cedentu mutiski noslēdza būvniecības līgumu atbilstoši Vācijas Civilt kodeksa 650.a pantam par elektroinstalācijas nomaiņu. Cedents atbildētāju neinformēja atbilstoši prasībām, kas izriet no *Einführungsgesetz zum Bürgerlichen Gesetzbuche (EGBGB)* [Vācijas Civilt kodeksa ievadlikuma] 246.a panta 1. punkta otrās daļas pirmā teikuma 1) un 3) apakšpunkta. Pēc darbu pabeigšanas cedents 2020. gada 21. decembrī izrakstīja atbildētājam gala rēķinu, kuru atbildētājs neapmaksāja. 2021. gada 15. martā cedents visus prasījumus no pasūtījuma līguma cedēja prasītājai. Ar advokāta sagatavotu 2021. gada 17. marta vēstuli atbildētājs paziņoja cedentam, ka viņš atsauc savu izteikto gribu noslēgt būvniecības līgumu.

II.

Lietas izlemšanai būtiskajās Vācijas tiesību normās redakcijā, kas piemērojama izskatāmajās lietās, ir noteikts:

1.

Civilkodekss

312.b pants. Ārpus uzņēmuma telpām noslēgti līgumi

1. Ārpus uzņēmuma telpām noslēgti līgumi ir līgumi, kas:

- 1) noslēgti, fiziski klātesot patērētājam un tirgotājam vietā, kas nav tirgotāja uzņēmējdarbības telpās;
- 2) kuru piedāvājumu patērētājs izteicis tādos pašos apstākļos, kā minēts 1) apakšpunktā;
- 3) noslēgti tirgotāja uzņēmuma telpās vai izmantojot jebkurus distances saziņas līdzekļus tūlīt pēc tam, kad patērētājs ticis personīgi un individuāli uzrunāts vietā, kas nav tirgotāja uzņēmuma telpās, vienlaikus fiziski klātesot tirgotājam un patērētājam; vai
- 4) [...].

Tirgotājam ir pielīdzināmas personas, kuras darbojas viņa vārdā vai uzdevumā.

2. Uzņēmuma telpas 1. punkta izpratnē ir jebkuras nepārvietojamas mazumtirdzniecības telpas, kurās tirgotājs veic pastāvīgu darbību, un jebkuras pārvietojamas mazumtirdzniecības telpas, kurās tirgotājs parasti veic darbību. Mazumtirdzniecības telpas, kurās pastāvīgu darbību vai parasti darbību veic persona, kura darbojas tirgotāja vārdā vai uzdevumā, ir pielīdzināmas tirgotāja telpām.

312.g pants. Atteikuma tiesības

1. Patērētājam attiecībā uz ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem un distances līgumiem ir atteikuma tiesības saskaņā ar 355. pantu.

2. Ja vien puses nav vienojušās citādi, atteikuma tiesības nepastāv attiecībā uz šādiem līgumiem:

1) [...]

11) līgumiem, kuros patērētājs ir īpaši prasījis tirgotāja ierašanos, lai veiktu steidzamus remontdarbus vai tehnisko apkopi. Tas neattiecas uz apmeklējuma laikā papildus sniegtiem pakalpojumiem, kuros patērētājs nav īpaši pieprasījis, vai piegādātām precēm, kas nav rezerves daļas, kuras ir noteikti nepieciešamas, lai veiktu tehnisko apkopi vai remontdarbus;

12) [...]

355. pants. Atteikuma tiesības ar patērētājiem noslēgtu līgumu gadījumā

1. *Ja patērētājam ar likumu ir nodrošinātas atteikuma tiesības saskaņā ar šo pantu, tad patērētājam un tirgotājam vairs nav saistoši gribas izteikumi par līguma noslēgšanu, ja patērētājs noteiktajā laikposmā atsakās no sava gribas izteikuma. Atteikumu izsaka, paziņojot par to tirgotājam. No paziņojuma ir nepārprotami jāizriet patērētāja lēmumam atteikties no līguma. Atteikums nav jāpamato. Termins ir ievērots, ja atteikums ir savlaicīgi nosūtīts.*

2. *Atteikuma termiņš ir 14 dienas. Ja nav noteikts citādi, tas sākas līguma noslēgšanas brīdī.*

3. *Atteikuma gadījumā nekavējoties ir jāatmaksā saņemtie maksājumi. Ja likumā ir noteikts maksimālais termiņš atmaksas veikšanai, tirgotājam tas sākas no dienas, kad ir saņemts paziņojums par atteikumu, un patērētājam tas sākas no dienas, kad viņš ir iesniedzis paziņojumu par atteikumu. Patērētājs ir ievērojis šo termiņu, ja preces ir savlaicīgi nosūtītas. Atteikuma gadījumā tirgotājs uzņemas preču atpakaļatdošanas risku.*

356. pants. Atteikuma tiesības ārpus uzņēmuma telpām noslēgtos līgumos un distances līgumos

1. *[..].*

2. *Atteikuma termiņš:*

1) *[...],*

2) *līgumam par ūdens, gāzes vai elektrības piegādi, ja vien tie nav laisti pārdošanā ierobežotā tilpumā vai noteiktā daudzumā, vai centralizētu siltumapgādi, vai par tāda digitālā satura piegādi, kas netiek sniegts materiālā datu nesējā, sākas līguma noslēgšanas brīdī.*

3. *Atteikuma termiņš nesākas, pirms tirgotājs nav informējis patērētāju atbilstoši prasībām, kas izriet no Civilt kodeksa ievadlikuma 246.a panta 1. punkta otrās daļas pirmā teikuma 1) apakšpunkta vai 246.b panta 2. punkta pirmās daļas. Atteikuma tiesības beidzas vēlākais 12 mēnešus un 14 dienas pēc 2. punktā vai 355. panta 2. punkta otrajā teikumā minētā termiņa. Otro teikumu nepiemēro līgumiem, kuri attiecas uz finanšu pakalpojumiem.*

4. *Attiecībā uz līgumu par pakalpojumu sniegšanu atteikuma tiesības izbeidzas arī tad, ja tirgotājs ir pilnībā sniedzis pakalpojumu un ir uzsācis pakalpojuma izpildi tikai pēc tam, kad patērētājs ir skaidri paudis tam savu piekrišanu un vienlaicīgi ir apstiprinājis, ka ir iepazinies ar faktu, ka, sniedzot savu piekrišanu, viņš zaudēs atteikuma tiesības, tiklīdz tirgotājs būs līgumu pilnībā izpildījis. Ārpus uzņēmuma telpām noslēgtā līguma gadījumā patērētāja izteiktā piekrišana ir jāsniedz uz pastāvīga informācijas nesēja. [..].*

5. [...]

357. pants. Tiesiskās sekas saistībā ar atteikšanos no ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem un distances līgumiem, izņemot finanšu pakalpojumu līgumus

1. Saņemtais pakalpojums ir jāatgriež ne vēlāk kā pēc 14 dienām.
2. Tirgotājs atmaksā arī iespējamus patērētāja maksājumus par piegādi. Atmaksa nav jāveic, ja patērētājam papildus izdevumi ir radušies tāpēc, ka viņš ir izvēlējis citu piegādes veidu, kas nav tirgotāja piedāvātais vislētākais standarta piegādes veids.
3. Tirgotājs atmaksu veic, izmantojot tādu pašu maksāšanas līdzekli, kādu patērētājs ir izmantojis sākotnējam darījumam. Pirmais teikums nav spēkā, ja ir bijusi skaidra citāda vienošanas un patērētājam tālab nav radušies citi izdevumi.
4. Patērētāja preču pārdošanas gadījumā tirgotājs var atteikties veikt atmaksu tik ilgi, kamēr viņš ir saņēmis preces atpakaļ vai kad patērētājs ir iesniedzis apliecinājumu par to, ka preces ir nosūtītas atpakaļ. Šis nosacījums nav spēkā, ja tirgotājs ir piedāvājis pats paņemt preces.
5. Ja tirgotājs ir piedāvājis pats paņemt preces, patērētājam saņemtās preces nav jānosūta atpakaļ.
6. Patērētājs sedz tiešās izmaksas par preču nosūtīšanu atpakaļ, ja tirgotājs saskaņā ar Civilt kodeksa ievadlikuma 246.a panta 1. punkta otrās daļas pirmā teikuma 2) apakšpunktu ir informējis patērētāju par šo pienākumu. Pirmo teikumu nepiemēro, ja tirgotājs ir piekritis segt šīs izmaksas. Attiecībā uz ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem, ja preces ir piegādātas uz patērētāja mājām līguma noslēgšanas brīdī, tirgotājs pats bez maksas paņem preces, ja preces to īpatnību dēļ nevar nosūtīt atpakaļ pa pastu.
7. Patērētājs maksā atlīdzību par preču vērtības samazināšanos, ja:
 - 1) vērtības samazināšanās ir saistīta ar preču izmantošanu nevis tāpēc, lai konstatētu šo preču veidu, īpašības un to, kā tās funkcionē, bet citos nolūkos, un
 - 2) tirgotājs ir informējis patērētāju par atteikuma tiesībām saskaņā ar Civilt kodeksa ievadlikuma 246.a panta 1. punkta otrās daļas pirmā teikuma 1) apakšpunktu.
8. Ja patērētājs atsakās no līguma par pakalpojumu sniegšanu vai par ūdens, gāzes vai elektrības piegādi, ja vien tie nav laisti pārdošanā ierobežotā tilpumā vai noteiktā daudzumā, vai centralizētu siltumapgādi, patērētājam par pakalpojumu, kas sniegts līdz atteikumam, ir jāmaksā tirgotājam atlīdzība, ja patērētājs tirgotājam ir skaidri lūdzis, lai viņš sāk sniegt pakalpojumu pirms

atteikuma termiņa beigām. Tiesības, kas izriet no pirmā teikuma, pastāv tikai tad, ja tirgotājs ir informējis patērētāju atbilstoši Civilkodeksa ievadlikuma 246.a panta 1. punkta otrās daļas pirmā teikuma 1) un 3) apakšpunktam. Attiecībā uz ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem tiesības, kas izriet no pirmā teikuma, pastāv tikai tad, ja patērētājs savu pieprasījumu pirmā teikuma izpratnē ir nodevis uz pastāvīga informācijas nesēja. Aprēķinot atlīdzību, ir jāpamatojas uz kopējo cenu, par kuru panākta vienošanās. Ja kopējā cena, par kuru panākta vienošanās, ir pārmērīgi liela, atlīdzību aprēķina, pamatojoties uz sniegtā pakalpojuma tirgus vērtību.

9. *Ja patērētājs atsakās no līguma par tāda digitāla satura piegādi, kas netiek sniegts materiālā datu nesējā, viņam nav pienākuma maksāt atlīdzību.*

357.d pants. *Atteikuma tiesiskās sekas ar patērētājiem noslēgtu būvniecības līgumu gadījumā*

Ja pakalpojums, kas ir sniegts līdz atteikumam, savu īpašību dēļ nevar tikt atdots atpakaļ, patērētājs maksā tirgotājam atlīdzību. Aprēķinot atlīdzību, ir jāpamatojas uz samaksu, par kuru panākta vienošanās. Ja samaksa, par kuru panākta vienošanās, ir pārmērīgi liela, atlīdzību aprēķina, pamatojoties uz sniegtā pakalpojuma tirgus vērtību.

§361. pants. *Citas prasības, citādas vienošanās un pierādīšanas pienākums*

1. *Atteikuma rezultātā pret patērētāju nevar izvirzīt citas prasības, kas atšķirtos no šajā sadaļā paredzētajiem noteikumiem.*

2. *Ja nav paredzēts citādi, no šīs sadaļas noteikumiem nevar atkāpties uz patērētāja rēķina. Ja nav paredzēts citādi, šīs sadaļas noteikumus piemēro arī tad, ja tie tiek apietti, izmantojot citus noteikumus.*

3. *Ja par atteikuma termiņa sākuma datumu nav vienprātības, pierādīšanas pienākums gulstas uz tirgotāju.*

2.

Civilkodeksa ievadlikums

246.a panta 1. punkts. *Informēšanas prasības*

1. *Tirgotājam saskaņā ar Civilkodeksa 312.d panta 1. punktu ir pienākums sniegt patērētājam šādu informāciju:*

- 1) *preču vai pakalpojumu galvenās īpašības tādā mērā, cik tas ir piemēroti informācijas nesējam un precēm vai pakalpojumiem,*
- 2) *tirgotāja identitāte, piemēram, viņa tirdzniecības nosaukums, kā arī adrese, kurā tirgotājs ir reģistrēts, tirgotāja tālruņa numurs, faksa numurs un*

elektroniskā pasta adrese, ja tāda ir, un attiecīgā gadījumā tā tirgotāja fiziskā adrese un identitāte, kura uzdevumā viņš rīkojas,

- 3) *papildus informācijai atbilstoši 2) apakšpunktam tirgotāja uzņēmējdarbības vietas adrese, ja tā atšķiras no adreses, kas norādīta saskaņā ar 2) apakšpunktu, un attiecīgā gadījumā tā tirgotāja adrese, kura uzdevumā viņš rīkojas un uz kuru patērētājs var adresēt sūdzības,*
 - 4) *preču vai pakalpojumu kopējā cena, ietverot visus nodokļus, vai, ja preču vai pakalpojumu īpašību dēļ cenu nevar pamatoti aprēķināt iepriekš, cenas aprēķināšanas veids, kā arī attiecīgā gadījumā visi papildu pārvadāšanas, piegādes vai pasta izdevumi un jebkādas citas izmaksas, vai, ja tādus izdevumus nevar pamatoti aprēķināt iepriekš, fakts, ka šādi papildu maksājumi var būt jāmaksā,*
 - 5) *[..],*
 - 6) *[..],*
 - 7) *noteikumi par maksāšanu, piegādi, izpildi, laiku, līdz kuram tirgotājs apņemas piegādāt preces vai sniegt pakalpojumus, un attiecīgā gadījumā kārtība, kādā tirgotājs izskata sūdzības,*
 - 8) *likumiskas preču atbilstības garantijas esamība,*
 - 9) *attiecīgā gadījumā [..]*
- [..]*

2. *Ja patērētājam ir atteikuma tiesības saskaņā ar Civilt kodeksa 312.g panta 1. punktu, tirgotāja pienākums ir informēt patērētāju:*

- 1) *par nosacījumiem, termiņiem un kārtību, kādā īstenot atteikuma tiesības saskaņā ar Civilt kodeksa 355. panta 1. punktu, kā arī par 2. pielikumā doto atteikuma veidlapas paraugu,*
- 2) *attiecīgā gadījumā par to, ka patērētājs gadījumos, kad tiek izmantotas atteikuma tiesības, sedz ar preču atdošanu atpakaļ saistītās izmaksas, un distances līguma gadījumā papildus sedz arī izmaksas par preču nosūtīšanu atpakaļ, ja preces to īpatnību dēļ nevar nosūtīt atpakaļ pa pastu, un*
- 3) *par to, ka patērētājam līguma par pakalpojumu sniegšanu vai par ūdens, gāzes vai elektrības piegādi, ja vien tie nav laisti pārdošanā ierobežotā tilpumā vai noteiktā daudzumā, vai centralizētu siltumapgādi gadījumā saskaņā ar Civilt kodeksa 357. panta 8. punktu ir jāsamaksā tirgotājam atbilstoša summa par tirgotāja sniegto pakalpojumu, ja patērētājs atteikuma tiesības izmanto pēc tam, kad, atbildot uz tirgotāja aicinājumu, tirgotājam ir*

skaidri lūdzis, lai viņš sāk sniegt pakalpojumu pirms atteikuma termiņa beigām.

Tirgotājs šīs informēšanas prasības var izpildīt, rakstveidā nosūtot pienācīgi aizpildītu paraugu norādījumiem par atteikumu, kas ir paredzēts 1. pielikumā.

3. *Tirgotājam ir pienākums informēt patērētāju arī tad, ja:*

- 1) *patērētājam saskaņā ar Civilkodeksa 312.g panta 2. punkta 1), 2), 5) un 7) – 13) apakšpunktu nav atteikuma tiesību, par to, ka patērētājs nevar atsaukt savu gribas izteikumu, vai*
- 2) *patērētāja atteikuma tiesības saskaņā ar Civilkodeksa 312.g panta 2. punkta 3), 4) un 6) apakšpunktu un 356. panta 4. un 5. punktu var priekšlaicīgi beigties, par apstākļiem, kuru gadījumā patērētājs zaudē savas sākotnēji esošās atteikuma tiesības.*

III.

Ar iepriekš minētām tiesību normām ir tikusi transponēti šādi Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2011/83/ES (2011. gada 25. oktobris) par patērētāju tiesībām un ar ko groza Padomes Direktīvu 93/13/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 1999/44/EK un atceļ Padomes Direktīvu 85/577/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 97/7/EK noteikumi:

13. pants

Tirgotāja pienākumi gadījumos, kad tiek izmantotas atteikuma tiesības

1. *Tirgotājs atmaksā visus maksājumus, ko viņš ir saņēmis no patērētāja, tostarp attiecīgā gadījumā piegādes izdevumus, bez nepamatotas kavēšanās un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 14 dienu laikā no dienas, kad viņš saskaņā ar 11. pantu tika informēts par patērētāja lēmumu atteikties no līguma.*

Tirgotājs pirmajā daļā minēto atmaksāšanu veic, izmantojot tādu pašu maksāšanas līdzekli, kādu patērētājs izmantoja sākotnējam darījumam, ja vien patērētājs nav skaidri piekritis to darīt citādi un ar noteikumu, ka patērētājam šādas atmaksāšanas rezultātā nav jāmaksā nekāda maksa.

2. *Neatkarīgi no 1. punkta, ja patērētājs ir skaidri izvēlējis piegādes veidu, kas nav tirgotāja piedāvātais vislētākais standarta piegādes veids, tirgotājam nav jāatmaksā papildu izmaksas.*

3. *Ja vien tirgotājs nav piedāvājis pats paņemt preces, attiecībā uz pārdošanas līgumiem viņš var aizturēt atmaksājumu līdz brīdim, kad ir saņēmis preces atpakaļ vai kad patērētājs ir iesniedzis apliecinājumu par to, ka preces ir nosūtītas atpakaļ, atkarībā no tā, kura darbība tiek izpildīta agrāk.*

14. pants

Patērētāja pienākumi gadījumos, kad tiek izmantotas atteikuma tiesības

1. Ja vien tirgotājs nav piedāvājis pats paņemt preces, patērētājs nosūta preces atpakaļ vai nodod tās tirgotājam vai personai, kuru tirgotājs pilnvarojis saņemt preces, bez nepamatotas kavēšanās un jebkurā gadījumā ne vēlāk kā 14 dienu laikā no dienas, kad patērētājs saskaņā ar 11. pantu ir paziņojis tirgotājam par savu lēmumu atteikties no līguma. Termins ir ievērots, ja patērētājs nosūta preces atpakaļ pirms 14 dienu termiņa beigām.

Patērētājs sedz tikai tiešās izmaksas par preču atdošanu atpakaļ, izņemot gadījumus, kad tirgotājs ir piekritis tās segt, vai ja tirgotājs nav informējis patērētāju, ka šīs izmaksas ir jāsedz viņam.

Attiecībā uz ārpus uzņēmuma telpām noslēgtiem līgumiem, ja preces ir piegādātas uz patērētāja mājām līguma noslēgšanas brīdī, tirgotājs pats bez maksas paņem preces, ja preces to veida dēļ parasti nevar nosūtīt atpakaļ pa pastu.

2. Patērētājs ir atbildīgs tikai par preču vērtības samazināšanos, ja preces izmantotas nevis tāpēc, lai konstatētu šo preču veidu, īpašības un darbību, bet citos nolūkos. Patērētājs jebkurā gadījumā nav atbildīgs par preču vērtības samazināšanos, ja tirgotājs viņu nav informējis par atteikuma tiesībām saskaņā ar 6. panta 1. punkta h) apakšpunktu.

3. Ja patērētājs izmanto atteikuma tiesības pēc tam, kad iesniedzis pieprasījumu saskaņā ar 7. panta 3. punktu vai 8. panta 8. punktu, patērētājs maksā tirgotājam summu, kura salīdzinājumā ar pilnu līguma izpildi ir proporcionāla tam, kas ir izpildīts līdz brīdim, kad patērētājs informēja tirgotāju par atteikuma tiesību izmantošanu. Proportcionālo summu, kas patērētājam jāmaksā tirgotājam, aprēķina, pamatojoties uz līgumā noteikto kopējo cenu. Ja kopējā cena ir pārāk liela, proporcionālo summu aprēķina, pamatojoties uz tirgus vērtību tam, kas ir izpildīts.

4. Patērētājs nesedz nekādas izmaksas par:

- a) sniegtajiem pakalpojumiem, ūdens, gāzes vai elektrības piegādi, ja vien tie nav laisti pārdošanā ierobežotā tilpumā vai noteiktā daudzumā, vai centralizētu siltumapgādi – ne pilnībā, ne daļēji atteikuma termiņā, ja:
 - i) tirgotājs nav sniedzis informāciju saskaņā ar 6. panta 1. punkta h) vai j) apakšpunktu; vai
 - ii) patērētājs nav skaidri pieprasījis, lai izpilde sāktos atteikuma termiņā saskaņā ar 7. panta 3. punktu un 8. panta 8. punktu; vai
- b) pilnīgu vai daļēju tāda digitālā satura piegādi, kas netiek sniegts materiālā datu nesējā, ja:

- i) *patērētājs nav iepriekš devis skaidru piekrišanu sākt izpildi pirms 9. pantā minētā 14 dienu termiņa beigām;*
- ii) *patērētājs nav apliecinājis, ka, dodot piekrišanu, viņš zaudē atteikuma tiesības; vai*
- iii) *tirgotājs nav sniedzis apstiprinājumu saskaņā ar 7. panta 2. punktu vai 8. panta 7. punktu.*

5. *Izņemot 13. panta 2. punktā un šajā pantā paredzētos gadījumus, patērētājs, izmantojot atteikuma tiesības, neuzņemas nekādu atbildību.*

B.

Lietas dalībniekiem pakārtotā prasījuma kontekstā ir domstarpības par to, vai prasītājam pēc atbildētāja izteiktā atteikuma ir tiesības uz samaksu par sniegtajiem būvniecības pakalpojumiem, lai gan nav izpildīti Vācijas Civilkodeksa 357. panta 8. punktā paredzētie nosacījumi par tiesībām uz pakalpojuma vērtības atlīdzību.

I.

Prasītāja uzskata, ka no Direktīvas 2011/83/ES 57. apsvēruma nepārprotami izriet, ka tirgotājam atteikuma gadījumā jābūt tiesībām uz pakalpojuma vērtības atlīdzību. Tā tas ir tādēļ, ka tiesību uz pakalpojuma vērtības atlīdzību neparedzēšana kā sankcija par to, ka tirgotājs saraustītā un nepārskatāmā līguma noslēgšanas gaitā nav sniedzis vajadzīgos norādījumus, ir nesamērīga sankcija par Direktīvas 2011/83/ES pārkāpumu.

II.

Turpretim atbildētājs uzskata, ka atbilstoši *Bundesgerichtshof* [Federālās augstākās tiesas] judikatūrai prasītājam neesot tiesību uz pakalpojuma vērtības atlīdzību nedz pēc būtības, nedz pēc apmēra.

C.

Izskatāmajā lietā izvirzītā pakārtotā prasījuma gadījumā tas, vai prasība ir apmierināma vai noraidāma, ir atkarīgs no atbildes uz lēmuma rezolutīvās daļas I punktā uzdotā jautājuma par Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punkta interpretāciju.

I.

Procesa iekšējais nosacījums, ka lēmums tiks pieņemts par pakārtoto prasījumu, tiks izpildīts, jo pamata prasījums par celtniecības speciālista nodrošinājuma samaksu atbilstoši Vācijas Civilkodeksa 650.f panta 1. punktam nevarēs tikt apmierināts tā iemesla dēļ, ka atbildētājs ir juridiski pareizi atsaucis savu gribas izteikumu noslēgt būvniecības līgumu. Atteikuma rezultātā ir radušās atmaksas saistības atbilstoši Vācijas Civilkodeksa 355. pantam. Varbūtēji prasījumi, kas

izriet no šīm atmaksas saistībām, atbilstoši Vācijas Civillkodeksa 650.f pantam nav nodrošināmie prasījumi.

II.

Saskaņā ar Vācijas Civillkodeksa 357. panta 8. punkta otro teikumu – neatkarīgi no pirmajā teikumā paredzētajiem nosacījumiem – izskatāmajā lietā nepastāv tiesības uz pakalpojuma vērtības atlīdzību, jo cedents nav sniedzis atbildētājam informāciju par atteikuma tiesībām un pienākumu atlīdzināt pakalpojuma vērtību, kā tas ir noteikts Vācijas Civillkodeksa ievadlikuma 246.a panta 1. punkta otrās daļas [pirmā teikuma] 1) un 3) apakšpunktā. Saskaņā ar Vācijas Civillkodeksa 361. panta 1. punktu atteikuma rezultātā pret patērētāju nevar tikt izvirzītas citas prasības, kas atšķirtos no attiecīgajā sadaļā paredzētajiem. Tāpēc tas, vai prasība ar pakārtoto prasījumu par maksājamās summas daļas par paveiktiem darbiem samaksu pēc būtības var tikt apmierināta, ir atkarīga no tā, vai Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka atteikuma tiesiskās sekas situācijā, kad pasūtītājs no gribas izteikuma par būvniecības līguma noslēgšanu, kas ir ticis noslēgts ārpus uzņēmuma telpām, atsakās tikai pēc tam, kad tirgotājs jau ir (pilnībā) sniedzis savus pakalpojumus, ir tādas, ka tirgotājam nav nekādu tiesību uz pakalpojuma vērtības atlīdzību vai kompensāciju arī tad, ja saskaņā ar tiesību normām par atteikuma tiesiskajām sekām gan nav izpildīti nosacījumi par tiesībām uz pakalpojuma vērtības atlīdzību, tomēr tirgotāja sniegto būvniecības pakalpojumu rezultātā ir palielinājušies pasūtītāja aktīvi, proti, viņš ir netaisni iedzīvojies.

Tādēļ lēmuma rezolutīvās daļas I punktā uzdotsais prejudiciālais jautājums ir atbilstīgs.

D.

Uz uzdoto tiesību jautājumu judikatūrā un doktrīnā līdz šim nav sniegta skaidra atbilde.

I.

Bundesgerichtshof ieskatā, 2018. gada 30. augusta spriedums, VII ZR 243/17 (*NJW* 2018, 3380., 3381., 35. punkts), darbuuzņēmējam atbilstoši Vācijas Civillkodeksa 357. panta 8. punkta pirmajam teikumam nav tiesību uz pakalpojuma vērtības atlīdzību par varbūtējiem pakalpojumiem, kas ir sniegti līdz atteikumam, ja viņš pasūtītāju nav informējis par nosacījumiem, termiņiem un kārtību, kādā īstenot atteikuma tiesības, kā arī par atteikuma veidlapas paraugu (Vācijas Civillkodeksa 357. panta 8. punkta otrais teikums, Vācijas Civillkodeksa ievadlikuma 246.a panta 1. punkta otrās daļas pirmā teikuma 1) apakšpunkts).

II.

Arī saskaņā ar vairākuma viedokli Vācijas doktrīnā tiesības uz pakalpojuma vērtības atlīdzību, kas ir paredzētas Vācijas Civillkodeksa 357. panta 8. punktā, to

skatot kopā ar 361. panta 1. punktu, kas ir ticis ieviests nolūkā transponēt Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punktu, ir galīgs tiesiskais regulējums, kas neparedz citu prasījumu rašanos līguma anulēšanas dēļ, piemēram, netaisnas iedzīvošanās dēļ atbilstoši Vācijas Civilkodeksa 812. pantam [...] [omissis: atsauc uz juridisko literatūru].

E.

Tomēr iesniedzējtiesas palātai ir būtiskas šaubas par to, vai situācijā, kad pēc izteiktā atteikuma nav izpildīti īpašie tiesību uz pakalpojuma vērtības atlīdzību nosacījumi, Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punkts neparedz nekādas tiesības uz pakalpojuma vērtības atlīdzību vai kompensāciju arī tad, ja tirgotājs jau ir (pilnībā) sniedzis savus pakalpojumus.

I.

Iesniedzējtiesas palātas ieskatā D. daļā raksturoto viedokļu rezultātā rodas būtiska neatbilstība starp tām tiesiskajām sekām, kas rodas, izskatāmajā lietā atsaucot gribas izteikumu noslēgt būvniecības līgumu, ja atbilstoši Vācijas Civilkodeksa 357. panta 8. punkta otrajam teikumam nav tiesību uz pakalpojuma vērtības atlīdzību, un tām tiesiskajām sekām, kas rodas, atsaucot gribas izteikumu noslēgt būvniecības līgumu, kas atbilstoši Vācijas Civilkodeksa 650.i pantam tiek slēgts ar patērētāju. Tā tas ir tādēļ, ka pēdējā gadījumā saskaņā ar Vācijas Civilkodeksa 357.d panta pirmo teikumu tad, ja pakalpojums, kas ir sniegts līdz atteikumam, savs iedabas dēļ nevar tikt atgriezts atpakaļ, patērētājs maksā tirgotājam atlīdzību, neparedzot, ka šīs tiesības varētu tikt atņemtas, pamatojoties uz Vācijas Civilkodeksa 357. panta 8. punkta otro teikumu. Iesniedzējtiesas palāta uzskata, ka pēc būtības nav pamatojuma šādai atšķirīgai attieksmei pret tiesiskajām sekām, kas rodas, atsaucot gribas izteikumu slēgt būvniecības līgumu, kurš ir noslēgts ārpus uzņēmuma telpām, un tiesiskajām sekām, kas rodas, atsaucot gribas izteikumu noslēgt būvniecības līgumu, kurš tiek slēgts ar patērētāju, katrā ziņā tad, ja, kā izskatāmajā lietā, tirgotāja sniegto būvniecības pakalpojumu rezultātā pasūtītājs ir guvis aktīvu pieaugumu, līdz ar to ir netaisni iedzīvojies. Prezņēmējums, ka Vācijas Civilkodeksa 361. panta 1. punkts neparedz (arī) prasījumus no netaisnas iedzīvošanās, šajā gadījumā drīzāk būtu pretrunā kompensējošai funkcijai, kas raksturīga uz materiāliem tiesiskuma un taisnīguma apsvērumiem balstītai tiesību sistēmai netaisnas iedzīvošanās novēršanas jomā ar tai piemītošajām atlīdzināšanas un atgūšanas funkcijām [...] [omissis: atsauc uz juridisko literatūru].

II.

Iesniedzējtiesas palāta uzskata, ka Vācijas Civilkodeksa 361. panta 1. punkts, ar kuru valsts tiesībās ir ticis transponēts Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punkts, nav obligāti jāinterpretē tādā veidā, kā tas ir darīts D. daļā raksturotajā judikatūrā un valdošajā doktrīnā, pilnībā noraidot tiesības prasīt atlīdzību. Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punkta ietvertais formulējums, ka patērētājs,

“izmantojot atteikuma tiesības”, neuzņemas nekādu atbildību, obligāti nenozīmē, ka tas attiecas arī uz atbildību par netaisnu iedzīvošanos pēc izteikta atteikuma, jo šāda interpretācija varētu neatbilst – arī Savienības tiesībās paredzētajam – netaisnas iedzīvošanās aizlieguma principam. Šim principam ir jānodrošina, ka patērētājs nodot tirgotājam priekšrocības, kas, ņemot vērā materiālos taisnīguma apsvērumus, patērētājam nepienākas, un, ja tas nav iespējams, šīs priekšrocības galīgi patur, samaksājot par tām atlīdzību [...] [omissis: atsauce uz juridisko literatūru]. Vienlaicīgi netaisnas iedzīvošanās novēršanas principu piemērošana arī garantētu, ka patērētājam atlīdzība būtu jāmaksā tikai par tiem pakalpojumiem, kas viņam ir nozīmīgi vai attiecīgi atbilst viņa interesēm, jo būtu piemērojami arī uzspiestas netaisnas iedzīvošanās principi [...] [omissis: atsauce uz juridisko literatūru].

Iesniedzējtiesas palāta uzskata, ka, interpretējot Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punktu, šajā ziņā varētu būt jāņem vērā, ka netaisnas iedzīvošanās aizliegums ir princips, kas ir kopīgs dalībvalstu tiesību sistēmām un kuru Eiropas Savienības Tiesa katrā ziņā netieši ir atzinusi par vienu no Savienības vispārējiem tiesību principiem (skat. Tiesa, spriedums, 2008. gada 16. decembris, C-47/07 P, *Masdar (UK)*/Komisija)[...][omissis: atsauce uz juridisko literatūru]. Saskaņā ar šo principu personai, kurai bez tiesiska pamata ir nodarīti zaudējumi, kas vairojuši citas personas mantu, principā ir atprasījuma tiesības pret iedzīvojušos personu – apmērā, kas nepārsniedz šos zaudējumus (skat. Tiesa (virspalāta), spriedums, 2020. gada 9. jūlijs, C-575/18 P, Čehijas Republika/Komisija [...][omissis: atsauce uz juridisko literatūru]; Tiesas ģenerālvokāta Dž. Hogana [*G. Hogan*] 2021. gada 15. jūlija secinājumi apvienotajās lietās C-33/20, C-155/20, C-187/20, 134. punkts [...][omissis: atsauce uz juridisko literatūru]). Šis netaisnas iedzīvošanās aizlieguma princips dalībvalstīm ir jāņem vērā, nosakot atteikuma tiesību izmantošanas sekas (skat. Tiesas ģenerālvokāta Dž. Hogana secinājumus, turpat, 135. punkts).

Arī Direktīvas 2011/83/ES apsvērumi varētu atbalstīt tādu Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punkta interpretāciju, atbilstoši kurai arī šajā tiesību normā tiek ievērots netaisnas iedzīvošanās aizlieguma princips, līdz ar to varbūtēji prasījumi no netaisnas iedzīvošanās neizslēdz tirgotāja tiesību uz kompensāciju esamību. Direktīvas 2011/83/ES 47. apsvērumā ir paredzēts, ka gadījumā, ja patērētājs ir lietojis preces ilgāk, nekā būtu nepieciešams, lai noskaidrotu šo preču veidu, īpašības un to, kā tās funkcionē, viņam nebūtu jāzaudē atteikuma tiesības, bet būtu jāatbild par šo preču vērtības jebkādu mazināšanos (valsts tiesībās transponēts ar Vācijas Civilt kodeksa 357. panta 7. punktu). Attiecīgā apsvēruma beigās ir minēts, ka patērētāja pienākumiem atteikšanās gadījumā nebūtu jāattur patērētāju izmantot savas atteikuma tiesības. Tādā veidā šajā apsvērumā varētu izpausties netaisnas iedzīvošanās novēršanas aspekts, ka nepamatoti iegūtas aktīvu priekšrocības nepaliek pie patērētāja, bet gan tiek atlīdzinātas tirgotājam, uz kura rēķina šīs priekšrocības ir tikušas iegūtas. Ja atlīdzināšanas un atgūšanas funkcijas, kas ir raksturīgas tiesībām netaisnas iedzīvošanās novēršanas jomā, uztver kā materiālā tiesiskuma vispārējos principus un ievēro Savienības tiesībās paredzēto netaisnas iedzīvošanās aizlieguma principu, tādā gadījumā pienākumi, kurus patērētājam

uzliek šīs tiesības, nevarētu būt tādi, kas patērētāju var atturēt izmantot savas atteikuma tiesības. Direktīvas 2011/83/ES 50. apsvērumā vēl ir paredzēts, ka, no vienas puses, patērētājam vajadzētu būt tiesīgam izmantot savas atteikuma tiesības pat tad, ja viņš ir lūdzis, lai pakalpojumus sniedz pirms atteikuma termiņa beigām, no otras puses, ja patērētājs izmanto savas atteikuma tiesības, būtu jānodrošina, ka tirgotājam atbilstīgi tiek samaksāts par pakalpojumu, ko viņš ir sniedzis (valsts tiesībās transponēts ar Vācijas Civillkodeksa 357. panta 8. punktu). Arī šajā apsvērumā varētu izpausties tas, ka ir jāņem vērā Savienības tiesībās noteiktais netaisnas iedzīvošanās aizlieguma princips. Tādēļ var tikt apšaubīts, ka Eiropas Savienības likumdevējs attiecībā uz situāciju, ja tirgotājs nav pienācīgi informējis patērētāju par atteikuma tiesībām un varbūtēju atlīdzināšanas pienākumu, neparedzot patērētājam nekādu atbildību, ja viņš “izmanto atteikuma tiesības”, ir paredzējis tik nopietnu sankciju, ka tās kontekstā netiek ņemts vērā pat Savienības tiesībās noteiktais netaisnas iedzīvošanās aizlieguma princips.

III.

Interpretējot Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punktu tādējādi, ka tam būtu jāparedz iespēja piemērot Savienības tiesībās paredzēto netaisnas iedzīvošanās aizlieguma principu, pēc iesniedzējtiesas palātas domām, ļautu Vācijas Civillkodeksa 361. panta 1. punktu saistībā ar tajā ietverto formulējumu “atteikuma rezultātā pret patērētāju [...] izvirzītas [...] prasības” interpretēt atbilstoši direktīvai arī tādējādi, ka ar šo tiesību normu netiek pilnībā izslēgti prasījumi par netaisnas iedzīvošanās novēršanu. Šādā gadījumā prasītājas pakārtotais prasījums, balstīts uz tiesībām saņemt kompensāciju par netaisnu iedzīvošanos, varētu tikt apmierināts.

F.

Lēmums par to, kā Direktīvas 2011/83/ES 14. panta 5. punkta noteikums ir jāinterpretē iepriekš A.–E. daļā raksturotajā kontekstā, ir jāpieņem Eiropas Savienības Tiesai. Tā kā uz lēmuma rezolutīvās daļas I punktā minēto prejudiciālo jautājumu līdz šim Eiropas Savienības Tiesas judikatūrā nav sniegta atbilde, Savienības tiesību normu vienveidīgas interpretācijas nolūkos ir to saskaņā ar LESD 267. panta pirmās daļas a) punktu un otro daļu pēc savas iniciatīvas iesniegt Tiesai prejudiciāla nolēmuma saņemšanai.

Esenē, 27.12.2021.

[..]